

Sinkó István

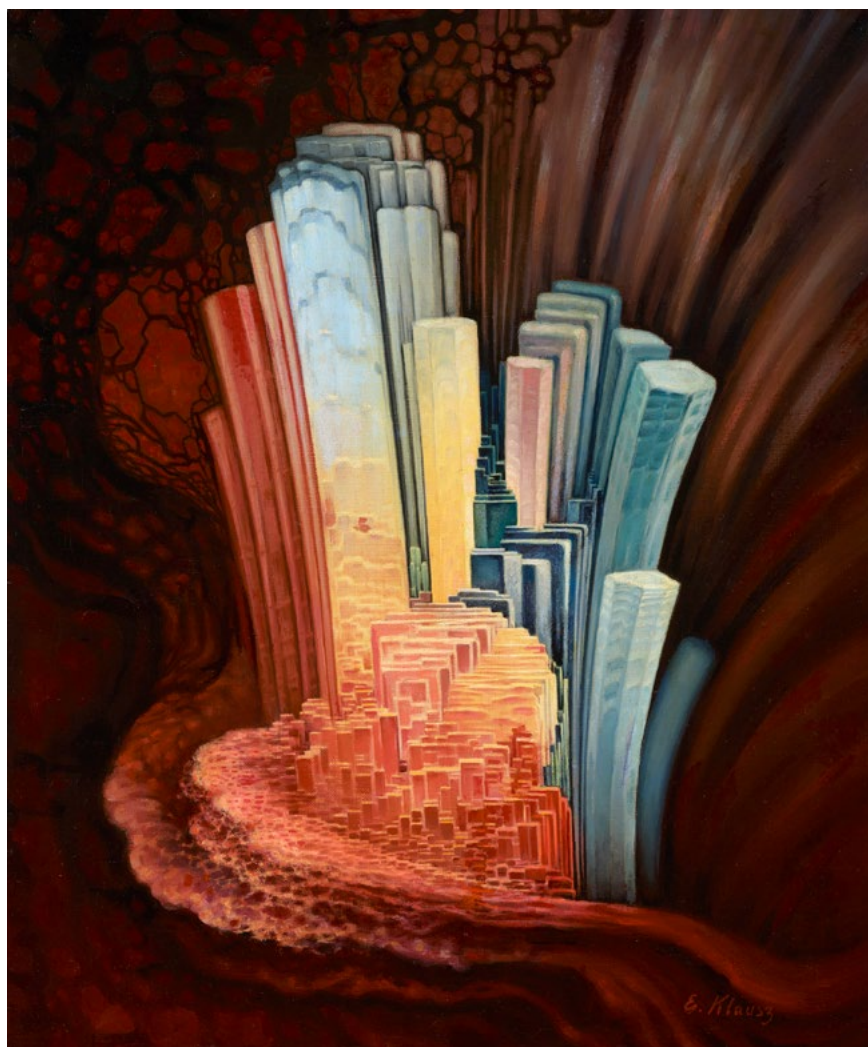
Párizs ege alatt

Három magyar festő Párizsban

Kálmán Maklár Fine Arts,
2022. III. 17. – IV. 22.

A *Sous le ciel de Paris*, Edith Piaf egyik legnagyobb slágere 1954-ben született. Kallos Pál (1928–2001) akkor már két éve élt a francia fővárosban. Két másik kollégája, Szóbel Géza (1905–1963) és Klausz Ernő (1894–1970) pedig átélve a háború borzalmaival, már két évtizedes múltra tekinthettek vissza párizsi lakosokként. Mindhárman az École de Paris átfogó névvel jellemzett mozgalom, iskola tagjaiként több század magukkal alakították a modernizmus arcát a két világháború között, illetve az után. E gazdag és színes, problémáktól sem mentes világ, melynek Illyés Gyula oly plasztikus képét festette meg a *Hunok Párizsban* lapjain, egy stílusokban, irányzatokban és csoportosulásokban gazdag alkotói légkörben zajlott, mozdult előre a modern művészet égisze alatt.

A Kálmán Maklár Fine Arts Galériában most kiállított, így egymás mellé kerülő három franciaországi magyar alkotó remekül példázza ennek a korszaknak, e mintegy négy évtizednek a festészeti tendenciáit, orientációs pontjait. A három művész ugyan egyénileg is szerepelt itt-ott hazai tárlatokon (a KLMF galériában egyéni kiállításon volt látható Szóbel és Kallos), de ez a kis összefoglaló tárlat a két ismertebb mester mellett a felfedezésre nagyon érdemes Ernest Klausz műveivel gazdagodott. Klausz a 30-as évektől élt kint Franciaországban, díszlettervezői munkássága elismert volt, számos színházi és operai előadás látványterve, díszlete kötődött a nevéhez. Egyik fontos résztvevője volt a muzikalizmus irányzatának. „A muzikalizmus egyszerre művészi mozgalom és maga a mozgás művészete. A muzikalista festők a színt anyagként használják fel rezgések létrehozására” – írják kiáltványukban.

↑
KLAUSZ Ernő:
Formák 2., 1930, olaj,
vászon, 54×44 cm
Fotó: Kálmán Maklár
Fine Arts
HUNGART © 2022

←
KALLÓS Pál:
Absztrakt kompozíció,
1950, olaj, vászon,
43×119 cm
Fotó: Kálmán Maklár
Fine Arts
HUNGART © 2022

SZÓBEL Géza:
Zenész Harlequin,
1934, olaj, fa,
120×95 cm
Fotó: Kálmán Maklárý
Fine Arts
HUNGART © 2022
←

Klausz 30-as években készült, kis méretű pasztelképei egyszerre nyugóznak le virtuozitásukkal és a kis formátumon túlmutató, monumentális gomolygással, szín- és formaáramlással. Megidézik – különösen a kiállításon látható olajképeken – František Kupka orfizmusát és zenei hatású festményeit.

Szóbel Géza ismertebb a magyar közönség előtt, szerepelt például a *Tisztelet a szülőföldnek* című, 1982-es műcsarnoki kiállításon is. Képi világa az absztrakció és a szürrealizmus határmezsgyéjén található. Színes foltok, erős kontúrok, majd – mint például az *Arcok* című festményén – transzparens felületek is megjelennek. Meleg színei, játékosága a 40-es és 60-as évek közötti festői világának felel meg. *Kártyázók* című, kis méretű képe megidézi Cézanne ilyen témájú festményét és a hasonló címen elkészült Theo van Doesburg-variációk egyikét. „Geza Szobel nagy értékű, invencióval teli művet hagyott hátra, amelyre még fontos szerep vár a modern európai festészet fejlődéstörténetében” – írta halálakor a *Lettres Françaises*. A művész kubizmustól a szürrealizmusig vezető útjának izgalmas stádiumait láthatjuk a kiállításon.

Kallos Pál Reigl Judittal egy időben hagyta el Magyarországot és vált Párizsban ismert alkotóvá. Festményei

az 1960-as évek európai absztrakt expresszionista irányának remek darabjai. Finom szürkék, kékek, mozgalmasság, majdnem figuratív vonatkozások és ugyanakkor egyfajta konstruktív szerkesztettség is fellelhető munkáiban. Kisebb festményein mintha egy Moholy-Nagy-kép organikus tételét, feldolgozását látnánk. „Nem konkrét tájakat festek, melyek előttem vannak, hanem amiket valaha láttam, és emlékezetemben előjönnek. A látott dolgok érzetét” – írta a művész a munkamódszeréről.

A KMFA galéria szinte megszállott elkötelezettséggel hozza a nézőközönség elé a kevésbé ismert, elfeledett vagy épp a nyugati világban népszerű, de itthon ismeretlennek tűnő franciaországi magyar alkotókat. E misszió keretében, melyben a műgyűjtők és műbarátok egyaránt örömeiket lelhetik, nyílt most meg e három kiváló művész kamaratárlata. Maklárý Kálmán a felfedező örömeivel és kíváncsiságával mutatja meg, mennyi rejtett kincs, mennyi feledésbe merült mester és alkotás lelhető fel, mennyi életmű kerülhet elő magángyűjtemények, családi hagyatékok mélyéről. E kiállítás alkotóinak életműve pedig Mondrian egy mondatának alátámasztására szolgál: „Intuíció, ez az a felfoghatatlan erő, amit univerzálisnak hívunk.”